

LBRIS

We know
books

JEAN-CLAUDE GRUMBERG

CEA MAI
PREȚIOASĂ
,
MARFĂ

Traducere din limba franceză
ANDREEA NĂSTASE

LITERA
București

LBRIS

We know
books

La Plus Précieuse des marchandises
Jean-Claude Grumberg
Copyright © Éditions du Seuil, 2019

Imagine copertă: Shutterstock

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Cea mai prețioasă marfă
Jean-Claude Grumberg

Copyright © 2024 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Ovidiu Șerban
Corector: Ionel Palade
Copertă: Flori Zahiu-Popescu
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GRUMBERG, JEAN-CLAUDE
Cea mai prețioasă marfă / Jean-Claude Grumberg;
trad. din lb. franceză: Andreea Năstase. –
București: Litera, 2024
ISBN 978-630-319-911-5

I. Năstase, Andreea (trad.)

821.131.1

1

Au fost odată ca niciodată, într-un codru des, un sărman tăietor de lemne și nevasta lui.

Nu, nu, stați liniștiți, nu e vorba de *Tom Degețel!* Nici vorbă. La fel ca voi, detest povestea asta ridicolă. Unde și când s-au mai văzut niște părinți care să-și abandoneze copiii pentru că nu mai au cu ce să-i hrănească? Să fim serioși...

În acest codru des, așadar, domneau o foamete cumplită și un frig cumplit. Mai ales iarna. Vara, o arșiță copleșitoare se abătea asupra pădurii, alungând frigul

cumplit. Foamea, pe de altă parte, era constantă, mai ales în acele vremuri când în jurul codrului se desfășura războiul mondial.

Războiul mondial, da, da, da.

Cum sărmanul tăietor de lemne fusese rechiziționat pentru munci de interes public – exclusiv în beneficiul învingătorilor care ocupau orașele, satele, câmpurile și pădurile –, sărmana lui nevastă era cea care, din zori și până-n seară, umbla dintr-un capăt la celălalt al codrului în speranța, adeseori deșartă, de a răspunde nevoilor căminului lor amărât.

Din fericire – uneori și necazul e bun la ceva –, sărmanul tăietor de lemne și sărmana lui nevastă nu aveau copii de hrănit.

Sărmanul tăietor de lemne mulțumea în fiecare zi cerului pentru această binecuvântare. Cât despre sărmana lui nevastă, ea se jeluia în taină.

N-avea un copil de hrănit, e drept, dar n-avea nici un copil de alintat.

Prin urmare, se ruga cerului, zeilor, vântului, ploii, copacilor, însuși soarelui când razele acestuia pătrundeau prin frunziș iluminând solul într-o transparență feerică. Implora astfel toate puterile cerului și naturii să se înduplece și să-i dăruiască un prunc.

Treptat, odată cu înaintarea în vârstă, înțelese că puterile cerești, pământești și de pe tărâmul zânelor se aliaseră cu bărbatul ei ca s-o lipsească de copil.

Prin urmare, începu să se roage să înceteze măcar foamea și frigul de care suferea de seara până dimineața, ziua și noaptea deopotrivă.

Sărmanul tăietor de lemne se trezea înainte de ivirea zorilor ca să-și dăruiască tot timpul și toată vigoarea construirii unor clădiri militare de interes general și chiar caporal.

Sărmana lui nevastă, fie că bătea vântul, fie că ploua, fie că ninge, fie că domnea această arșiță sufocantă despre care v-am spus deja, sărmana lui nevastă, așadar, colinda prin pădure în toate părțile, culegând fiecare firicel, fiecare lemnișor uscat, adunându-le și aranjându-le ca pe o comoară uitată și regăsită. Verifica și puținele capcane pe care bărbatul ei le pune dimineața, în drum spre muncă.

Sărmana nevastă a tăietorului de lemne, veți fi de acord, nu se bucura de prea multe distracții. Mergea cu mațele chiorăindu-i de foame, tot pritocind în minte niște dorințe cărora nu mai știa cum să le dea glas. Se mulțumea să implore cerul să-i dea de mâncare cât să se sature, fie și numai o zi.

Codrul, codrul ei, se întindea cât vedeai cu ochii, des, fără să-i pese de foame și de frig, și de la începutul acestui

război mondial muncitorii rechiziționați, cu mașinării puternice, îl străpunseseră prin mijloc cu un șanț, iar în șanțul acesta așezaseră șine de tren, astfel că de puțin timp, că era iarnă ori vară, un tren, un singur tren, trecea înainte și înapoi pe calea ferată cu un singur fir.

Sărmanei neveste a tăietorului de lemne îi plăcea să vadă trecând trenul acesta, trenul ei. Îl privea cu înfierbântare, se închipuia călătorind ea însăși, smulgându-se din această foame, din acest frig, din această singurătate.

Încetul cu încetul își reglă viața, programul zilnic în funcție de orarul trenului. Nu era un tren zâmbitor. Niște vagoane simple de lemn, fiecare împodobit cu o ferestruică zăbreliată, așezată sus. Dar cum sărmana nevastă a tăietorului de lemne nu mai văzuse niciodată alt tren, acesta îi convenea de minune, mai ales de când bărbatul ei, răspunzându-i

la întrebări, declarase ritos că era un tren de marfă.

Cuvântul acesta, „marfă“, reuși să cucerască inima și să aprindă imaginația sărmanei lui neveste.

„Marfă“! Un tren de marfă... De acum vedea trenul acesta plin ochi cu alimente, cu haine, cu obiecte, se vedea umblând dintr-un vagon în altul, servindu-se și săturându-se.

Treptat, exaltarea lăsă loc speranței. Într-o zi, într-o bună zi, poate mâine, sau poimâine, sau cândva, n-are importanță când, trenul se va milostivi în sfârșit de foamea ei și, din mers, îi va dărui vreuna dintre prețioasele lui mărfuri.

Curând prinse curaj și începu să se apropie de tren cât mai mult cu putință, strigându-l, chemându-l cu un gest, implorându-l fierbinte sau pur și simplu salutându-l când era prea departe ca să ajungă la timp.

Câteodată, o mână se ițea de la o fe-restruică și-i răspundea. Câteodată, una dintre mâinile acestea arunca spre ea ceva ce femeia dădea fuga să culegă, mulțumind trenului și mâinii.

În cea mai mare parte a timpului nu era decât o bucățică de hârtie, pe care o netezea cu grijă și cu un respect imens înainte de a o împături la loc și de a o vârî în sân, în dreptul inimii. Era oare vestitoarea unui cadou ce urma să vină?

Multă vreme după trecerea trenului, când se lăsa întunericul, când foamea devenea tot mai greu de îndurat, când frigul o mușca tot mai rău, ca să nu i se strângă prea tare inima, despătura hârtia cu o venerație religioasă și privea mângălelele de neînțeles, de nedeslușit. Nu știa nici să citească, nici să scrie, în nici o limbă. Bărbatul ei știa cât de cât, dar nu voia să împărtășească nici cu el, nici cu nimeni altcineva ceea ce-i dăruia trenul.

De îndată ce descoperi vagonul de marfă – un vagon de vite, ținând seama de paietele de pe jos –, știi că norocul îi părăsise. Până atunci, de la Pithiviers la Drancy, măcar avuseseră noroc să nu fie despărțiți. Îi văzuseră, din păcate, pe toți ceilalți, ghinioniștii, plecând unii după alții cine știe unde, iar ei rămăseseră împreună. Datorau această binecuvântare, se gândea el, prezenței gemenilor lor preaiubiți, Henri și Rose, Hershele și Rouhrole.

Ca să fim drepecți, gemenii apăruseră în cel mai prost moment, în primăvara anului 1942. Chiar era momentul să aduci pe lume un copil evreu? Mai rău, doi copii evrei dintr-un foc? Trebuia să-i lași să se nască astfel, sub o stea galbenă? Totuși, mulțumită lor, era sigur de asta, petrecuseră Crăciunul din 1942 împreună, în lagărul de la Drancy.

Mai mult, steaua lor norocoasă și administrația evreiască a lagărului îi găsiseră o slujbă! Aproape își terminase studiile de medicină, cu specializare în chirurgia nasului, gâtului și urechilor, iar la Drancy, i se spusese, erau mulți doctori și mulți bolnavi – e adevărat, oriunde există evrei sunt mulți doctori și încă și mai mulți bolnavi –, însă, cum doi frizeri tocmai plecaseră... Frizer? Foarte bine, avea să fie frizer.